

P O S U D E K

oponenta rigorózní práce

Téma práce: Odpovědnost státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím

Autorka: Mgr. Aneta Chmelíková

Oponent: JUDr. Josef Pelech, Ph.D.

1. Úvod

Podle vyhlášky děkana FPR č. 42 D/2020, o rigorózním řízení ze dne 12. 10. 2020, se státní rigorózní zkouškou, jejíž součástí je i obhajoba právě rigorózní práce, ověřuje, zda si uchazeč prohloubil teoretické znalosti získané předchozím vysokoškolským studiem, a tedy i současně získal schopnost samostatně vědecky pracovat, a to včetně adekvátní práce s prameny, a v neposlední řadě, zda také umí aplikovat nabyté poznatky v praxi. Současně musí uchazeč také prokázat, že si osvojil základy metodologie vědecké práce. Ve vztahu k rigorózní práci pak musí uchazeč prokázat hlubší znalosti zpracovávané tematiky, předložit vlastní řešení zkoumaného problému a v neposlední řadě i prokázat, že má schopnost samostatně vědecky pracovat v daném oboru a umí se orientovat v zahraničních pramenech, jsou-li pro obor nebo téma potřebné.

2. Obsahová a formální stránka rigorózní práce

Tématem autorkou předložené rigorózní práce je zkoumání odpovědnosti státu za nezákonné rozhodnutí a s tím související způsobená škoda. Pojem odpovědnosti, respektive řešení otázek s ní souvisejících nebyly v právní teorii a praxi řešeny vždy jednotně, už jenom proto se jednalo o nelehký úkol. Po obsahové stránce předkládaná rigorózní práce obsahuje vše, co obsahovat má. Autorka se nejdříve věnuje vymezení klíčových pojmů, což z pohledu čtenáře usnadňuje správné porozumění textu. Vlastní výklad začíná historickým exkurzem a prameny práva. Poté se již věnuje vlastnímu tématu rigorózní práce, tedy právní úpravě de lege lata a s tím souvisejícím otázkám. Zajímavou, byť s určitou výhradou (viz dále), lze hodnotit provedenou částečnou komparaci odpovědnosti státu za způsobenou škodu při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím ve Slovenské republice ve srovnání s právní úpravou v České republice.

3. Struktura rigorózní práce

Rigorózní práce je rozdělena do sedmi hlavních kapitol. Jednotlivé hlavní kapitoly jsou dále systematicky členěny do jednotlivých podkapitol. Po úvodu autorka správně v první kapitole rigorózní práce zaměřila svoji pozornost na vymezení klíčových pojmů a logicky začíná vymezením odpovědnosti, respektive právní odpovědnosti a jejímu druhu občanskoprávní odpovědnosti. S ohledem na téma rigorózní práce se autorka věnuje i odpovědnosti v souvislosti s výkonem veřejné moci (autorka správně uvádí, že i územně samosprávné celky v přenesené působnosti vykonávají záležitosti státu). Dále podává výklad dalších esenciálních pojmů, jako je škoda (újma majetková i nemajetková), kdo je úřední osobou a odpovědnostního

titulu, který zakládá odpovědnost státu. Ve druhé kapitole se autorka zaměřila na historický vývoj a právní prameny. Třetí kapitola je zaměřena na recentní právní úpravu. Rozpadá se do dvou hlavních podkapitol, které jsou věnovány subjektům odpovědnosti a předpokladům vzniku odpovědnosti. Čtvrtá kapitola nese název uplatnění nároku na náhradu újmy. Jejím obsahem jsou zejména otázky spojené se způsobem uplatnění nároku na náhradu újmy, včetně promlčení. V následující kapitole se autorka již zaměřila na způsob a rozsah náhrady újmy (skutečnou škodu, náhradu nákladů řízení, ušlého zisku a újmy na zdraví). Šestá kapitola je pak věnována regresivní úhradě. Sedmá kapitola se věnuje právní úpravě odpovědnosti státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nezákonným rozhodnutím ve Slovenské republice. Následuje závěr, cizojazyčné resumé, seznam použitých zkratk a seznam použitých pramenů.

4. Kvalita zpracování tématu a jeho originalita

Celkově lze konstatovat, že téma a jeho originalita jsou zpracovány na požadované úrovni. Autorka se zhostila zkoumaného tématu způsobem, ze kterého je zřejmé, že má o předmětnou problematiku zájem, což odpovídá i autorčině stáži na Ministerstvu spravedlnosti, Odboru odškodňování.

Určitě je třeba vyzdvihnout snahu autorky v tom smyslu, že se snažila pojmout dané téma komplexně. Dále i práci s judikaturou, kterou je text umně protknut.

V první kapitole postrádám podrobnější analýzu občanskoprávní odpovědnosti, zejména pak ve vztahu k o. z.

Pokud se jedná o vlastní vyvozené závěry autorky, tak těch v rigorózní práci najdeme poskrovnu. Kupříkladu na stranách 56, snad částečně na 79 a 116. Závěry na stranách 56 a 116 jsou v podstatě identické, neboť autorka v závěru opakuje závěr učiněný v textu rigorózní práce. I na straně 76 autorka poté, co uvedla, že souhlasí, v České republice s ústavně konformním názorem, že nelze nahrazovat skutečnou výši smluvní odměny, ale pouze takovou, která je stanovena zvláštním předpisem, svůj závěr doplnila o názor, že ale považuje za problematickou skutečnost, že *sazby mimosmluvní odměny dle advokátního tarifu v průběhu let od jeho účinnosti takřka měněny nebyly nebo ve velmi malé míře*. S tím lze určitě souhlasit. V této souvislosti by se tedy určitě nabízelo zamyslet se nad tím, zda i z tohoto úhlu pohledu je celá problematika ústavně konformní a eventuálně provést i srovnání, jak je daná otázka řešena v jiných členských státech Evropské unie.

Kratičkový exkurs do právní úpravy italského práva lze nalézt na stranách 90 až 91 v kapitole, která se týká zadostiučinění v penězích za nemajetkovou újmu způsobenou nezákonnou vazbou. Z tam uvedeného rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2012, sp. zn. 30 Cdo 2357/2010 ve spojení s citovaným zahraničním internetovým zdrojem, je zřejmé, že i hlubší zkoumání *spravedlivého posouzení* by mohlo být určitou inspirací pro další úvahy *de lege ferenda*. Zbývá dodat, že citovaný rozsudek Nejvyššího soudu se zabýval i právní úpravou v dalších zemích, kdy ty, které jsou členy Evropské unie, mohly být pro autorku také eventuální vhodnou inspirací.

Dle autorky tato provedla komparaci české právní úpravy dané problematiky s právní úpravou ve Slovenské republice. Oponent se nedomnívá, že by se jednalo o pravou komparaci. Jedná se pouze o určité srovnání v podstatě dvou identických právních úprav s nepatrnými, autorkou správně uvedenými, rozdíly.

Celkově lze však uzavřít, že jádro rigorózní práce obsažené v kapitolách 3, 4, 5 a 6 je zpracováno na odpovídající úrovni.

Celkově je však zkoumaná rigorózní práce především popisná.

5. Citační etika rigorózní práce

Citační etika je na požadované úrovni v intencích příslušné citační normy. Seznam použité literatury je obsáhlý. Autorka pracovala i se slovenskými prameny. Z dalších zahraničních pramenů práva autorka uvedla i trestní řád Italské republiky *Codice di procedura penale*.

6. Jazyková kultura rigorózní práce

Pokud se jedná o jazykovou kulturu, tak ta je, stejně tak jako kvalita a originalita tématu, zpracována na postačující úrovni. Celá rigorózní práce je protknuta odkazy na celou škálu relevantní literatury, tam, kde to bylo vhodné, je umně poukazováno na relevantní judikaturu. Je zřejmé, že autorka se především ve zkoumané problematice vyzná z pohledu právní praxe.

Autorka se však neubránila různým jazykovým nepřesnostem či překlepům, a to jak v textu, tak i v uvedení použitých rozhodnutí soudů, včetně nepřesnosti při použití autorkou nadefinované zkratky uvedené v seznamu zkratek. Tak kupříkladu na stranách 13 (učení místo určení), 15 (důvodů místo z důvodů), 16 (Odpšk místo OdpŠk), 53 (stíhání místo stíháním), 91 (učení místo určení), 98 (moderační namísto moderačního) atd. Pokud se jedná o chybné citované soudní rozhodnutí, tak konkrétně na straně 56 je citován náleží Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 35/09, který není ze 14. 12. 2011, nýbrž z 6. 12. 2011. Posledně uvedená chyba je opakována i v seznamu pramenů na straně 126. Dále na straně 58 autorka chybně uvedla název zákona č. 89/2012 Sb., kdy namísto správného názvu občanský zákoník použila název nový občanský zákoník.

Pokud se jedná o zkratky nadefinované v seznamu zkratek, tak i při jejich aplikaci v textu rigorózní práce se autorka nevyhnula nepřesnosti. Konkrétně se jedná o nadefinovanou zkratku Listiny základních práv a svobod LZPS. Na straně 23 autorka použila namísto zkratky opět název Listina základních práv a svobod s tím, že v závorkách za názvem uvedla *dále také jen LZPS*. Autorka má používat buď jednotně nadefinované zkratky, anebo je v textu po uvedení toho kterého zákonného předpisu, nadefinovat v závorkách. Určitě by to minimálně přispělo k přehlednosti textu samotné rigorózní práce.

7. Závěr

Souhrnně lze uzavřít, že rigorózní práce je zpracována na požadované úrovni. Autorka prokázala schopnost samostatné tvůrčí práce a znalost metodik ve smyslu příslušných požadavků kladených na tento druh prací. Autorka podává komplexní rozbor recentní právní úpravy. Trochu na škodu je, že autorka nevyvozuje vlastní závěry (vyjma těch obsažených na stranách 56 a 116 rigorózní práce, které lze s určitou nadsázkou brát i jako návrhy *de lege ferenda*). Pokud jsou tyto v rigorózní práci uvedeny, tak jsou v podstatě pouze odrazem užití literatury nebo judikatury. Závěrem lze konstatovat, že autorka prokázala, i se shora uvedenými výhradami, schopnosti samostatně vědecky pracovat a částečně i předložit vlastní řešení zkoumaného problému (čl. V. citované vyhlášky děkana).

Dle názoru oponenta rigorózní práce zásadně nic nového nepřináší. I přesto však může být přínosem, a to nejenom na akademické půdě, ale zejména v praxi, neboť podává komplexní ucelený rozbor právní úpravy zkoumané problematiky *de lege lata*.

Oponent rigorózní práci doporučuje k obhajobě.

V Plzni dne 30. 3. 2023

JUDr. Josef Pelech, Ph.D.